

ВІДГУК

заслуженого діяча мистецтв України, доцента,
доцента кафедри кінорежисури та кінодраматургії
Інституту екранних мистецтв

Київського національного університету театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

ІЛЛЄНКА МИХАЙЛА ГЕРАСИМОВИЧА

та доктора мистецтвознавства, професора,
завідувача кафедри кіно-, телемистецтва

ПВНЗ «Київський університет культури»

БЕЗРУЧКА ОЛЕКСАНДРА ВІКТОРОВИЧА

на творчий мистецький проєкт

МІРОШНИЧЕНКА МАРКІЯНА ОЛЕКСАНДРОВИЧА

«РЕЖИСЕРСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

В ПРОЦЕСІ ЕКРАНІЗАЦІЇ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ»

поданого на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва
за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»
в галузі знань 02 – «Культура і мистецтво»

Актуальність теми творчого мистецького проєкту та обґрунтованість його положень. У сучасному кіно та телебаченні особливий інтерес викликають фільми, в яких режисер є водночас автором чи співавтором сценарію, оскільки саме в таких випадках повною мірою реалізується режисерське бачення літературного твору. В Україні екранізації стають дедалі популярнішими, зокрема за текстами модерних драматургів і прозаїків.

У сучасній науці це явище здебільшого розглядається з точки зору літературознавства: побудови драматургічної структури, типологізації, компаративістики, творчості сценариста тощо.

Проте саме режисерська методологія у цьому процесі лишається поза увагою науковців і, відповідно, вивчена недостатньо. У даному дослідженні

автором запропоновано розглянути специфіку процесу екранізації саме з точки зору впливу теми літературного першоджерела, яка відповідає (резонує) уподобанням (характеру) особистості режисера.

М. Мірошніченко розглядає екранізацію як значно ширше явище, що охоплює шлях, особистого досвіду режисера, від першопрочитання літературного твору до його втілення на екрані та сприйняття аудіовізуального твору глядачем.

Наукове обґрунтування є самостійною частиною дослідницької роботи автора, в якій аналізуються принципи та методи режисерської інтерпретації літературних творів у процесі їх екранізації. Результати дослідження формують теоретичну та практичну основу для розвитку професійних навичок режисерів, які займаються екранізацією літературних творів.

У першому розділі актуалізовано поняття «екранізація» та «режисерська інтерпретація», здійснено аналіз ключових теоретичних підходів у вітчизняному й зарубіжному кінознавстві. Визначено відмінності між мовою літератури й кіно, зосереджено увагу на процесі транскодування смислів у межах інтермедійної адаптації. Сформульовано специфіку екранізації як художньої трансформації, що поєднує інтерпретаційні та виражальні механізми візуального мистецтва.

У другому розділі досліджено режисерське «перетворення» літературного твору — як прози, так і драматургії — в процесі екранізації. Зосереджено увагу на тому, як режисер формує нову художню цілісність, переосмислюючи фабулу, тему, ідею та конфлікт відповідно до власного бачення. Аналізується концепція ритму в інтерпретаційній моделі Леся Курбаса як структуроутворюючий чинник процесу екранізації, що впливає на композицію, монтаж і внутрішню динаміку фільму. Окремо розглянуто режисерський задум як механізм візуального й ритмічного перекодування образу літературного у кінематографічний. Наводяться приклади, на базисі яких виводяться не лише теоретичні, а й практичні принципи, які можуть

допомогти у створенні екранізації. Також проведено аналіз авторського досвіду при створенні фільмів на основі літературного матеріалу.

У третьому розділі аналізується творча частина мистецького проекту – науково-популярний фільм «Режисерські ритми в екранізації літератури». Цей фільм фіксує процес створення екранізацій студентами творчої майстерні В.П. Вітра. Прослідковано весь шлях в процесі екранізації від задуму до втілення на екрані. Здійснено порівняльний аналіз кінокартин студентів та відомих фільмів українських та зарубіжних режисерів. На основі інтерв'ю, спостереження та порівняльного аналізу виявлені методи в роботі режисера над створенням екранізації, такі як вибір теми та формулювання на її основі конфлікту, трансформація вербального образу літератури на кінематографічний образ кіно, ритмізація, монтажна реструктуризація матеріалу, вибір та робота з актором.

Вагомою частиною дослідження став аналіз концепцій «ритму» та «перетворення» у розумінні Л. Курбаса, та імплементація їх у теорію режисерської інтерпретації в екранізації літератури. У роботі сформульовано, що перетворення – це не ілюстрація, а зміна сутності, нова форма існування образу. Цей принцип покладено в основу роботи з літературним матеріалом – як пошук відповідників.

Висновки та положення базуються на результатах, отриманих автором під час дослідницької діяльності та педагогічної роботи. Авторські напрацювання здобувача знайшли відображення в наукових публікаціях, статтях, участі в мистецьких заходах і виступах на міжнародних наукових конференціях.

Відповідність публікацій та мистецької апробації темі творчого мистецького проєкту. Апробацію результатів наукової складової творчого мистецького проєкту висвітлено у 4-х публікаціях у фахових наукових виданнях, затверджених МОН України, у публікації тез в рамках Всеукраїнської науково-практичної конференції за участі педагогів, науковців, аспірантів «Культура. Мистецтво. Освіта. Актуальний полілог»

(Київ, 1 листопада 2020 р.); Міжнародної науково-практичної конференції «Режисура Екранних мистецтв: інновації та досвід» (Київ, 11 травня 2020 р.); Міжнародної наукової конференції «Україна та Європа. Культура в глобальних викликах сьогодення» (Київ, 21 вересня 2023 р.); Наукової конференції «Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство» (9 листопада 2023 р.); Міжнародної наукової конференції «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології» (Київ, 15-16 листопада 2023 р.); Міжнародної науково-творчої конференції «Культурні орієнтації українського суспільства у сфері аудіовізуального мистецтва: сучасні виклики та проблеми» (20 березня 2024 р.).

Усі зазначені публікації та виступи на конференціях відповідають темі творчого мистецького проєкту «Режисерська інтерпретація в процесі екранізації літературних творів».

Рівень виконання творчого мистецького проєкту. Творчий мистецький проєкт характеризується високим рівнем виконання. Використовуючи матеріали з класики українського та світового кінематографу, а також практичні наслідки екранізації літературних творів студентів та випускників майстерні В. Вітра, автор створює динамічний та сучасний науково-популярний твір, що підкріплюється його власною появою в кадрі та особистим режисерським досвідом роботи.

Досліджена специфіка впливу режисерських засобів в контексті екранізації на психологію сприйняття глядача. З'ясовано, що літературний текст спонукає до інтерпретації через асоціації та уяву, в той час, як кіно створює інтенсивне, безпосереднє емоційне занурення. Через монтажну структуру, звук, музичний супровід, акторську присутність глядач включається в подію.

Демонструється широкий набір монтажних прийомів та інструментів взаємодії з глядачем, які дозволяють йому активно взаємодіяти з екранним видовищем. Творчий мистецький проєкт вражає майстерним виконанням, що

поєднує в собі інформативно популярну насиченість, мультимедійну складову та художню якість.

Висновок. Творчий мистецький проєкт поданий на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» виконаний на належному науковому рівні, робота характеризується логічністю викладу, містить обґрунтовані теоретичні та практичні результати. Вивчення наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту «Режисерська інтерпретація в процесі екранізації літературних творів», публікацій здобувача, апробацій та перегляд творчого мистецького проєкту дозволяє зробити висновок, що дослідниця і творча складові виконані на високому фаховому рівні та відповідають вимогам МОН України. Автор творчого мистецького проєкту Мірошніченко Маркіян Олександрович заслуговує на присудження освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

Заслужений діяч мистецтв України, доцент,
доцент кафедри кінорежисури та кінодраматургії
Київського національного університету театру,
кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

М. Г. ІЛЄНКО

ПРОВІДНИЙ ІНЖЕНЕР
ВІДДІЛУ КАДРІВ

Доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри кіно, телемистецтва
ПВНЗ «Київський університет культури»

О. В. БЕЗРУЧКО

Підпис засвідчую.
Директор ДК

«__» _____ 20__

